

Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine
National Security and Defense Council of Ukraine
Odessa State University of Internal Affairs
Odessa Military Academy
National Academy of the Security Service of Ukraine
Odessa National Maritime University
National University of Water and Environmental Engineering
Institute of Criminal Law and Applied Criminology (Chisinau)
Siedlce University of Natural Sciences and Humanities
Gdansk University of Physical Education and Sport
Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation

International scientific conference

**MARITIME SECURITY
OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION:
CHALLENGES AND THREATS**

December 23, 2021

Volume 1

2021

International scientific conference «Maritime security of the Baltic-Black sea region: challenges and threats» : conference proceedings, December 23, 2021, Vol. 1. Riga, Latvia : “Baltija Publishing”, 428 pages.

ORGANISING COMMITTEE

Foreign members of the Organizational Committee:

Kanels Juris – PhD in polit., Rector of the Transport and Telecommunication Institute (the Republic of Latvia);

Buzhor Valerii Heorhiiiovych – Doctor of Law, Professor, Rector of the Institute of Criminal Law and Applied Criminology, President of the Independent Criminological Association of the Republic of Moldova (the Republic of Moldova);

Stanislaw Topolewski – Phd hab., retired Colonel, Prof., Siedlce University of Natural Sciences and Humanities, Director of the Institute of Security Studies (the Republic of Poland);

Skalski Dariusz – Dr. hab. Prof., Gdansk University of Physical Education and Sport (the Republic of Poland);

Vareikis Vyantas – Doctor of Humanities, Professor, Leading Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology, Klaipėda University (the Republic of Lithuania);

Petryk Artem – PhD in History, Senior Research Fellow, Institute of Baltic Region History and Archaeology of Klaipėda University (Republic of Lithuania).

Ukrainian members of the Organizational Committee:

Kuznichenko Serhii Oleksandrovych – Doctor of Law, Professor, Honored Worker of Science and Technology of Ukraine, Corresponding Member of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine, Rector of Odessa State University of Internal Affairs;

Prokofieva-Yanchylenko Dariia Mykhailivna – Doctor of Law, Honored Lawyer of Ukraine, Head of the Interdepartmental Research Center for Organized Crime at the National Security and Defense Council of Ukraine;

Kurovska Iлона Anatoliivna – PhD in Law, Senior Research Associate, Director of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine;

Rudenko Serhii Vasylovych – Doctor of Engineering, Professor, Rector of Odessa National Maritime University;

Kliat Yurii Oleksandrovych – PhD in Engineering, Colonel, Deputy Head of Odessa Military Academy;

Cherniak Andrii Mykolaiovych – Doctor of Law, Professor, Colonel, Rector of the National Academy of the Security Service of Ukraine;

Grygus Ihor Mykhailovych – Doctor of Medical Sciences, Professor, Director the Educational and Scientific Institute of Health Care of the National University of Water and Environmental Engineering;

Vikhliaiev Mykhailo Yuriiiovych – Doctor of Law, Professor, Director of the Center for Ukrainian and European Scientific Cooperation.

Each author is responsible for content and formation of his/her materials.

The reference is mandatory in case of republishing or citation.

CONTENTS

WELCOME REMARKS

Сергій ГРИНЕВЕЦЬКИЙ	14
----------------------------------	----

THE STATUS OF INTERREGIONAL AND NATIONAL STRATEGIES FOR MARITIME SECURITY

Впровадження національної стратегії морської безпеки в контексті реалізації цілей сталого розвитку в Україні

Махначова Н. М.	16
------------------------------	----

Стратегія морської безпеки в Україні

Пехник А. В.	18
---------------------------	----

Деякі особливості національних стратегій морської безпеки

Сизоненко А. С.	21
------------------------------	----

Покращення інформаційної логістики та підвищення загального рівня інформатизації портової діяльності

Степаненко В. О.	24
-------------------------------	----

Станції біологічного очищення стічних вод міста Одеси як джерела забруднення морського середовища

Тучковенко Ю. С., Сапко О. Ю.	28
--	----

The impact of maritime threats in the Middle East on Baltic – Black Sea region’s security

Cheban O. Ya.	32
----------------------------	----

Деякі аспекти надання адміністративних послуг у сфері морського транспорту

Шатрава С. О., Джафарова О. В.	35
---	----

MARITIME SECURITY COOPERATION OF THE BALTIC-BLACK SEA STATES

Співпраця держав з метою протидії незаконній міграції на морі

Дубенко О. М.	39
----------------------------	----

Актуальні проблеми делімітації та співробітництва держав у межах виключної (морської) економічної зони України

Півторак Г. Ф.	43
-----------------------------	----

Безпекова політика взаємодії Туреччини в Чорному морі

Радовецька Л. В., Гасанов Муртеза Алі	46
--	----

Регіональне та субрегіональне співробітництво як основні напрями морської політики України	
Сасенко М. І., Костюк В. Л.	50
Четверта промислова революція в Балтійсько-Чорноморському регіоні: сценарії розвитку та точки росту	
Волонцевич Д. О., Скворчевський О. Є.	54
The concept of Intermarium in processes of the development of Eastern Europe	
Tishchenko O., Morozov M.	57
MODERN MILITARY THREATS IN THE BALTIC-BLACK SEA REGION AND COUNTERMEASURES	
Сучасні військові загрози на державному кордоні у Балто-Чорноморському регіоні	
Бурбела С. В.	60
Стратегія морської безпеки України в умовах сучасних загроз в Чорноморсько-Азовському регіоні. Шляхи розвитку військово-морських спроможностей	
Неїжпапа О. Л.	63
Проведення заходів цивільного захисту як елемент забезпечення національної безпеки України	
Попович В. В., Яковчук Р. С., Ковальчук В. М.	67
Systematic approaches to combating threats at sea	
Rudenko S., Shumylo O., Kononova O., Varaboly K.	69
INTERNATIONAL AND NATIONAL STATUTORY SUPPORT OF MARITIME SECURITY	
Правове регулювання забезпечення захисту морського середовища в міжнародному та національному законодавстві України	
Балобанов О. О.	73
Міжнародні судові органи у забезпеченні морської безпеки (на прикладі справи № 2019-18 «Україна v. РФ»)	
Бойко Інна Семенівна	77
Правове регулювання боротьби з морським піратством на міжнародному рівні	
Варинський В. О.	80

Правові умови для функціонування органів державної влади Автономної Республіки Крим на перехідний період як «уряд АРК в екзилі»	
Гданов І. Р.	84
Особливості комплексного адміністративно-правового режиму морських портів України	
Калайнов Д. П.	87
Нормативно-правове регулювання безпеки мореплавства в Україні	
Калайнова О. Д.	90
Міжнародно-правові аспекти протидії транснаціональній організованій злочинності на морі	
Кубасенко А. В., Крижановська О. В.	94
Організаційно-правовий механізм забезпечення морської безпеки в Україні: реалії сьогодення	
Магновський І. Й.	98
Дефініція позовної давності у морському праві	
Маковій В. П., Медведенко Н. В.	101
Проблематика порушень норм міжнародного права при затримці українських військово-морських суден «Бердянськ», «Нікополь» та «Яни Капу» в територіальних водах України	
Менсо І. В., Купратий О. Г.	105
Окремі аспекти підготовки до служби у водній поліції Німеччини	
Мошак Г. Г.	108
Міжнародно-правове регулювання забезпечення морської безпеки	
Мудрецька Г. В.	112
Проблеми міжнародної уніфікації правил морських перевезень і розвиток законодавства України у цій сфері	
Печений О. П.	116
Кримінальна відповідальність за піратство (Ст. 446 КК України)	
Плужнік О. І.	119
Морська доктрина України як складова національної безпекової політики	
Подковенко Т. О.	123

Деякі проблеми відшкодування шкоди потерпілому від морського піратства Резніченко С. В., Резніченко Г. С.	126
Стратегія морської безпеки України: кризь призму міжнародних стандартів Рубан К. П.	129
Публічне адміністрування як складова системи безпеки мореплавства Славінська І. В., Ізбаш К. С.	133
Аналіз вітчизняного законодавства у сфері охорони морських кордонів Соловей О. М., Шевченко Н. Л.	137
Страховання судна у торговельному мореплаванні як складник морської безпеки Тарасенко Л. Б., Тарасенко В. Є.	140
Генеза правового регулювання безпеки мореплавства в Азовському морі Шурда В. І.	143
Про деякі питання нормативно-правового забезпечення морської безпеки Янчук Н. Д.	147
Проблеми дефініції «історичних вод» в міжнародному морському праві та їх вплив на морську безпеку прибережних держав Ярмак В. Х.	151
MARITIME SECURITY AND INTERNATIONAL MARITIME ORGANIZATIONS	
Переваги водного транспорту в Україні: забезпечення безпеки Бакумов О. С.	155
Визначення ступеня ризику як фактор безпеки в мореплаванні Нестеров О. Ю., Загородня Ю. В.	158
Міжнародні морські організації та морський бізнес в країнах, що розвиваються Пренько Я. О.	161

Особливості міжнародної морської організації, її основні функції і структура Соркіна Д. К.	163
Визначення значимості факторів, які впливають на розхід повітря в апаратах на стисненому повітрі під час підводного розмінування Стрілець В. М., Соловйов І. І., Шевченко Б. С., Глущенко І. О.	165
Морська безпека як фактор національної безпеки України Царюк Ю. С.	169
THE ROLE OF LAW-ENFORCEMENT AGENCIES IN ENSURING MARITIME SECURITY	
Fighting maritime crimes by the water police forces Vasylenko O. V.	173
Аналітична діяльність під час забезпечення морської безпеки органами Національної поліції України Заєць О. М., Проданець Н. М.	176
Деякі питання криміналістичної підготовки легких водолазів з метою участі в слідчих (розшукових) діях: досвід поліції США Корнієнко М. В., Афонін Д. С.	180
Територіальні підрозділи водної поліції як складова механізму забезпечення національної безпеки України Кузніченко С. О.	183
Потенційні можливості безпілотних літальних апаратів (БпЛА) в забезпеченні безпеки на морі, попередженні, виявленні, фіксації та розслідуванні кримінальних правопорушень Лісніченко Д. В.	186
Особливості адміністративно-юрисдикційної діяльності Національної поліції України на морському транспорті Луговий І. О.	189
Місце Національної поліції України серед суб'єктів забезпечення морської безпеки Медведенко С. В.	192
До питання про забезпечення безпеки морського порту України Мирза С. С.	197

Актуальні питання участі працівників Національної поліції України в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки Рудой К. М., Удренас Г. І.	200
Правове забезпечення підрозділами Національної поліції морської безпеки Теслюк І. О.	204
Окремі питання морської безпеки в умовах тимчасової окупації території України Тетерятник Г. К.	206
Місце та роль підрозділів поліції на воді у структурі Національної поліції України Хозлу І. К.	209
CURRENT STATE AND CHALLENGES OF MARITIME SECURITY OF PORTS OF THE BALTIC-BLACK SEA REGION	
Основні засади дій керівників берегових об'єктів морського транспорту в екстремальних ситуаціях Дулгер В. В.	212
Щодо питання відносно суб'єктів забезпечення безпеки морських портів в Україні Коропатов О. М.	214
Безпека організації морських контейнерних перевезень Надибська Оксана Ярославівна	218
Економічний складник забезпечення морської безпеки держав Балто-Чорноморського регіону Очеретько О. О., Маргарян А. А.	221
Екологічний моніторинг забруднень Керченської протоки Синящик В. Ф., Харламова О. В., Сажка А. Ю.	224
Актуальні завдання щодо вирішення сучасних загроз безпеки морських портів Федічев А. В., Вітек М. Ю.	228
Гібридні загрози морській безпеці Филипенко А. О.	232

**ACTIVITIES OF STATE ARMY UNITS
IN MARITIME SECURITY**

Морська охорона Державної прикордонної
служби України – історія та сучасність

Заборовський В. В. 236

The role of mercenaries in the Black Sea basin

Soroceanu I. 240

**FIGHT AGAINST MARITIME TERRORISM, SMUGGLING,
AND ILLEGAL DRUG TRAFFICKING**

Боротьба з тероризмом, контрабандою та незаконним обігом
наркотиків на морі

Білих І. В. 244

Окремі питання правового забезпечення протидії морському
тероризму у національному законодавстві

Братель С. Г. 246

Контрабанда та порушення митних правил в Україні

Денисова А. В. 248

Поєднання у теоретичному концепті «боротьба із тероризмом на морі»
елементів концепції антитерористичної безпеки населення

Комісаров О. Г., Беньковський С. Ю. 251

Щодо системи антитерористичної підготовки в Україні

Кудінов С. С. 255

Деякі проблемні питання боротьби з контрабандою
на морських шляхах Чорноморського басейну

Кузніченко О. В. 260

Морський тероризм як загроза судноплавству

Мельник О. М., Корякін К. С., Окулов В. І.,

Пуляев І. О., Щенявський Г. С. 263

Незаконний обіг наркотичних засобів, психотропних речовин
або їх аналогів: сучасні проблеми кримінально-правової доктрини
та законодавства

Меркулова В. О., Домброван Н. В. 266

Співвідношення понять тероризму на морі та морського піратства

Ніколаєв О. Т., Бахчеван Є. Ф. 271

Організована злочинність як загроза морській безпеці Прокоф'єва-Янчиленко Д. М.	275
Терористичні акти на морі як загроза міжнародній безпеці Стукаліна О. В.	279
Контрабанда наркотиків на морі як форма транснаціональної злочинності Щурат Т. Г.	283
RESPECT FOR SEAFARERS' RIGHTS AS A COMPONENT OF MARITIME SECURITY	
Механізми мінімізації ризиків потрапляння моряків у ситуації торгівлі людьми Берендєєва А. І.	286
Дотримання прав моряків в умовах пандемії COVID-19 Павлега О. С.	290
Особливості дотримання прав моряків в умовах пандемії COVID-19 Свинаренко Ю. П., Мідловець Е. А.	295
PARTICULARITIES OF TRAINING AND RETRAINING OF MARITIME SECURITY OFFICERS	
Професійна освіта як складова державної морської політики Балтаджи П. М.	298
Онлайн-ресурси для підтримання уваги та мотивації на заняттях Братель О. М.	302
Особливості кадрового забезпечення підготовки фахівців з морської безпеки у секторі безпеки і оборони Каракуркчі Г. В., Голда М. А., Шутов О. О.	305
Актуальні питання підвищення кваліфікації працівників поліції на воді: досвід Донецького державного університету внутрішніх справ Мердова О. М.	306
Ship names in English language teaching for marine safety workers Nasakina S. V.	309
Психологічна готовність працівників служби морської безпеки до професійної діяльності Пасько О. М.	310

PARTICULARITIES OF TRAINING AND RETRAINING OF MARITIME SECURITY OFFICERS

ПРОФЕСІЙНА ОСВІТА ЯК СКЛАДОВА ДЕРЖАВНОЇ МОРСЬКОЇ ПОЛІТИКИ

Балтаджи Поліна Миколаївна

*кандидат юридичних наук, доцент,
професор кафедри державно-правових дисциплін,
Навчально-науковий інститут права та кібербезпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ
м. Одеса, Україна*

Система підготовки та перепідготовки фахівців для морської галузі всієї світової спільноти, визнана Морською доктриною України до 2035 року, морським потенціалом країни та умовою забезпечення безпеки судноплавства. Проведення морських наукових досліджень, підготовка та перепідготовка фахівців у морській галузі є одним з пріоритетів національних інтересів України у сфері морської діяльності. Потенціал України представляється доктриною, як сукупність природних ресурсів і надбань людини, які використовуються в процесі провадження морської діяльності в інтересах Українського народу в галузі морського транспорту, суднобудування, кораблебудування, судноремонту та рибного господарства, наукової та експериментально-дослідної бази, і система підготовки та перепідготовки фахівців для морської галузі всієї світової спільноти, Військово-Морських Сил Збройних Сил України і Морської охорони Держприкордонслужби [1].

Тривалі традиції морської освіти в Україні, існування впродовж довгих століть морської справи в нашій державі та успішна підготовка майбутніх моряків, виробили національні стандарти, кращі практики і стали звичаї.

Світове мореплавство, змінюючись відповідно до нових викликів і загроз, а також урахувавши новітні технології, упроваджує нові й нові вимоги до спеціалістів морської галузі, поступово підвищує та оновлює вимоги до системи освіти та професійної компетентності [2, с. 196].

Особливості та специфіка професійної підготовки фахівців морської галузі України обумовлені процесом інтеграції в світовий освітній простір. Сучасне суспільство стикнулось з проблемою визначення нової ролі освіти, яка відповідала б сучасним соціально-економічним умовам. Науковий пошук визначили тенденції до об'єктивних перетворень. Вищій освіті,

традиційно, відводиться особлива роль показника рівня інтелектуалізації суспільства, здатності засвоювати й застосовувати нові знання.

Важко переоцінити значення професійної освіти для повноцінного функціонування та розвитку суспільства. Завдяки належному рівню розвитку системи професійної освіти закладаються основи соціально-економічного та соціокультурного благополуччя країни. Вища освіта, як стратегічний ресурс соціально-економічного та культурно-духовного розвитку суспільства, поліпшення добробуту громадян, забезпечення національних інтересів, зміцнення міжнародного авторитету й формування позитивного іміджу держави, створення умов для самореалізації кожної особистості, належить до найважливіших напрямків державної політики [3]. Сьогодні стан національної освіти в цілому, відзначається складністю та суперечливістю, оскільки перебуває в об'єктивних умовах трансформації світу, свідомості та всіх соціальних інституцій, що вимагає перегляду освітньої політики, форм та методів освіти та подолання суспільних шаблонів у сфері професійної освіти.

На зміну традиційної моделі освіти: замкненої, статичної, консервативної, з відсутністю мобільності, невідповідної реальності процесів глобальних змін, прийшла інша модель, нова парадигма, пов'язана з модернізацією освіти та глобальними тенденціями до змін. Зміст модернізації не зводиться лише до інновацій, нововведенню, модернізація освіти – це системна якісна зміна, що включає інноваційні процеси, нові технології і методи, міняє через нові завдання домінують розвитку внутрішнього потенціалу освіти [4, с. 29].

Інформаційне суспільство зумовлює перебудову освітніх систем їх модернізацію відповідно до глобалізаційних викликів часу. Зокрема, нагальною потребою сьогодення для більшості країн світу постає необхідність переходу від усталеної адаптаційної освітньої моделі, притаманної індустріальному і постіндустріальному суспільствам до моделі інноваційної, мета якої полягає у розвитку здібностей людини швидко й раціонально адаптуватися до мінливих умов. Особливої актуальності набуває це питання в контексті професійної підготовки у сфері державної безпеки.

На даному етапі, стоїть питання про створення інфраструктури, яка дозволить вищим навчальним закладам максимально реалізувати свій індивідуальний потенціал в плані задоволення як високих вимог європейської системи знань, так і, в першу чергу, потреб замовника послуги. Соціалізація молоді, в умовах тестування нових форм і методів навчання, ще один з пунктів, що потребує уваги. Мова не йде лише про передачу інформації та виховання, мова йде про передачу ціннісних орієнтирів та моральних настанов.

З огляду на стратегічні пріоритети розвитку держави (ефективність соціально- економічного реформування, конкурентоспроможність

національної економіки, затвердження соціально-правової держави, міжнародне визнання тощо), інтеграція вищої освіти до європейського освітнього простору стає стратегічно обумовленою і закономірною, а адаптація її структур до вимог часу – нагальною необхідністю.

Дослідники поряд з професійними знаннями, вміннями і навичками з досвіду морського судноплавства визначають комунікативні та особистісні якості, якими повинен сьогодні володіти фахівець морської галузі. Важливим напрямом професійної підготовки майбутніх фахівців морської галузі є приведення її до вимог міжнародних конвенцій та стандартів вищої освіти у сфері внутрішнього водного транспорту. Стандарти вищої освіти мають враховувати сучасні реалії суспільства, що характеризується глобалізаційними та інтеграційними процесами.

Наразі значна увага приділяється фундаменталізації морської освіти та підвищенню рівня не лише фахових, а й гуманітарних знань. Тому професійна підготовка майбутніх фахівців морської галузі має сприяти не лише досконалій фаховій підготовці, а й формуванню особистості, особливо толерантності до своєї і чужої культури. У зв'язку із цим програми підготовки, особливо у закладах вищої освіти, мають бути спрямовані на гуманізацію освіти, передбачати вивчення питань культури, історії мореплавства своєї країни та інших країн, етики та естетики, екології, соціології, психології, філософії [5, с 260].

Як визначають дослідники, за останнє десятиліття в Україні, система правового забезпечення професійної освіти у морській галузі, нарешті отримала достатньо впорядковану структуру, визначену міжнародними стандартами галузі й отримує підтримку у національному законодавстві. А підписання Угоди про асоціацію з ЄС у 2014 році, зумовило коригування імплементаційних процесів і додало до документів, що мають бути виконані, ще й регіональні (європейські). Відповідно до Плану заходів з імплементації положень директив та регламентів Європейського Союзу у сфері міжнародного морського та внутрішнього водного транспорту, затвердженого Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 № 747-р, передбачено розроблення і прийняття нормативно-правових актів Міністерства інфраструктури й Міністерства освіти і науки України щодо процедур схвалення програм підготовки моряків у навчальних закладах.

Напрями реформування морської галузі в цілому та професійної освіти зокрема, відображено в Морській доктрині України на період до 2035 р., Оновленій транспортній стратегії України на період до 2030 року, Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 року [6]. Положення про державну систему управління безпекою судноплавства. Підвищення рівня кадрового потенціалу, оновлення та вдосконалення навчально-методичної та програмно-технічної бази для підготовки фахівців портової галузі – нормативно визначено одним з основних завдань державної політики.

Заслугує на увагу суттєве доповнення положень Морської доктрини України на період до 2035 року що передбачає відновлення системи підготовки кадрів, задіяних у військово-морській діяльності. Напрямами розвитку цієї системи визначено розвиток системи військово-морської освіти як складника системи військової освіти, збереження (оновлення) та розвитку наявних і створення нових закладів освіти; удосконалення системи підготовки фахівців оперативного-тактичного й оперативного-стратегічного рівня підготовки; розвиток вітчизняної військово-морської науки; забезпечення переходу до підготовки фахівців усіх рівнів за європейськими стандартами і стандартами НАТО, широке використання можливостей міжнародного співробітництва в підготовці фахівців тощо.

Отже, слід погодитись, що за умови наявності впорядкованої нормативної бази та схвальної оцінки Міжнародної морської організації сучасній системі підготовки, перепідготовки та дипломування моряків в Україні бракує лише виваженої, ефективної внутрішньодержавної підтримки її розвитку як на макрорівні – шляхом підвищення фінансування відродження й розбудови галузі з майбутнім поверненням Україні звання потужної морської держави, так і на мікрорівні – шляхом усунення корупційних складників системи та впорядкування організаційного механізму її роботи.

Література:

1. Морська доктрина України на період до 2035 року, затверджена Постановою Кабінету Міністрів України від 07.10.2009 № 1307. Офіційний вісник України. 2009. № 94. Ст. 3216 (утр. чин.).
2. Кузнецов С. С. Підготовка моряків у системі національних інтересів України на морі: щодо питання організаційно-правового забезпечення // *Науковий вісник публічного та приватного права*, 2020. Вип. 1 – С. 194-198.
3. Андрущенко В.П. Роздуми про освіту: Статті, нариси, інтерв'ю / В. П. Андрущенко // *Знання України*, 2010 – 670 с.
4. Пінчук Є. А. Генезис поняття і сутності модернізації освіти. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Філософія. Політологія // Є. С. Пінчук / Вип. 91-93 – К., 2009. – С. 29-34.
5. Волошинов С. Професійна підготовка фахівців морської галузі в Україні як компонент світового морського освітнього простору // *Наукові записки БДПУ*, Серія: Педагогічні науки. – Вип.2. – Бердянськ: БДПУ, 2018. – 306 с. (<http://bdpu.org/pedagogy/ua/>)
6. Розпорядження “Про затвердження Стратегії розвитку морських портів України на період до 2038 року” від 11 липня 2013 р. № 548-р. – Режим доступу: URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/548-2013-%D1%80>.